

Asia: VN/3071/2020

Lausuntopyyntö hallinnon automaattisen päätöksenteon käyttöalaa ja läpinäkyvyyttä koskevista säännösluonnoksista

1. Automaattisen käsittelyn sallittu käyttöala

1.1. Miten arvioitte ehdotuksen lähtökohtaa *oikeudellisesti*?

-

Perustelut ja muutosehdotukset:

Ks. kohta 5 "Muut huomiot"

1.2. Kysymys viranomaisille ja julkista hallintotehtävää hoitaville yksityisille: Miten arvioitte ehdotuksen lähtökohta*toiminnassanne automatisoitavien asiaryhmien* kannalta?

Emme tee automaattisia päätöksiä tai kysymys ei ole relevantti.

Perustelut ja lisätiedot:

Emme tee automaattisia päätöksiä ainakaan tällä hetkellä.

1.3. Kysymys viranomaisille ja julkista hallintotehtävää hoitaville yksityisille: Millaisia 2 momentin määritelmän mukaisia tilanteita tunnistatte toiminnassanne?

-

1.4. Tulisiko myös muun kuin 2 momentissa tarkoitetun avustavan tai valmistelevan automaation käyttöä säännellä hallinto-oikeudellisesti?

-

Perustelut ja muutosehdotukset:

-

1.5. Muut huomiot käyttöalasääntelystä:

-

2. Oikeussuojakeinot

2.1. Ehdotettu 25 a §:n muotoilu mahdollistaa myös oikaisuvaatimuksen käsittelyn automaattisesti. Miten arvioitte ehdotusta tältä osin?

Oikaisuvaatimuksen automaattista käsittelyä ei tule sallia.

Perustelut ja muutosehdotukset:

Fimea ei pidä perusteltuna automaattisen päätöksenteon käyttämistä oikaisuvaatimusten käsittelyyn. Oikaisuvaatimuksessa on kyse jo muutoksenhaun ensivaiheesta. Fimea pitää oikeusturvan näkökulmasta tärkeänä, että automaattisen päätöksenteon suojaimeksi asetetaan se, että päätöksen oikeellisuus voidaan arvioida huolellisesti jo oikaisuvaatimusvaiheessa.

2.2. Mitkä muut menettelyt toteuttaisivat tehokkaasti oikeussuojaa automaattisen päätöksenteon yhteydessä?

-

2.3. Kysymys viranomaisille ja julkista hallintotehtävää hoitaville yksityisille: mitä soveltamanne lainsäädännön oikeussuojakeinoja pidätte tässä yhteydessä tehokkaina ja miksi?

-

2.4. Muut huomiot oikeussuojakysymyksistä:

-

3. Tietosuoja

3.1. Miten arvioitte tätä koskevaa kantaa?

-

Perustelut ja muutosehdotukset:

-

3.2. Tulisiko yleislakiin sisällyttää suojaimeja erityisiin henkilötietoryhmiin tai ns. valtiosääntöisesti arkaluonteisiin tietoihin (esimerkiksi sosiaalihuollon tarve) liittyen?

-

Perustelut ja muutosehdotukset:

-

3.3. Muut huomiot tietosuojakysymyksistä:

-

4. Käsittelyn julkisuus ja läpinäkyvyys

4.1. Pidättekö ehdotettua lähestymistapaa oikeana?

-

Perustelut ja muutosehdotukset:

-

4.2. Kannatatteko lisätietojen antajaa koskevaa muutosehdotusta (HL 44 §:n 1 momentin 4 kohta)?

-

Perustelut ja muutosehdotukset:

-

4.3. Kannatatteko automaattisesta käsittelystä ilmoittamista koskevaa muutosehdotusta (HL 44 §:n 1 momentin 5 kohta)?

-

Perustelut ja muutosehdotukset:

-

4.4. Kannatatteko ehdotusta hallintoasioiden automaattista käsittelyä koskevan kuvauksen julkaisemisesta?

-

Perustelut ja muutosehdotukset:

-

4.5. Millaisia tietoja automaattista käsittelyä koskevaan kuvaukseen tulisi sisältyä?

-

4.6. Muut julkisuutta ja läpinäkyvyyttä koskevat huomiot

-

5. Muut huomiot

5.1. Muut huomiot ehdotetusta sääntelystä

Fimea kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Fimea pitää tärkeänä, että hallinnon automaattisesta päätöksenteosta valmistellaan säädösmuutoksia, jotta automaattisen päätöksenteon edellytykset ilmenevät tulevaisuudessa tarkemmin lainsäädännöstä.

Nyt lausuttavana oleva muistiolounnos muodostaa Fimean näkemyksen mukaan hyvän pohjan työ jatkolle.

Ehdotettu hallintolain 25 a §

Ehdotettu uusi hallintolain 25 a § sallisi asian ratkaisemisen automaattisesti, jos ratkaisu voidaan yksiselitteisesti johtaa ratkaisuun vaikuttavista seikoista ja selvityksistä sekä asiaan sovellettavista oikeussäännöistä. Säännöksen ulkopuolelle jäisi sellainen automatisaatio, joka on luonteeltaan avustavaa. Ehdotuksen mukaan automatisoitavista asiaryhmistä ei tarvitsisi säätää erityislaissa.

Fimea pitää ehdotettua 25 a §:ä tarkoitukseltaan ja sisällöltään kannatettavana. Pykälän muotoilu näyttäisi kuitenkin vaativan vielä tarkennuksia ja selkeyttämistä, vaikka ehdotetut pykälän perustelut avaavatkin tarkemmin pykälän tulkintaa. Esim. ilmaisun ”voidaan johtaa” täsmentämistä voisi harkita.

Lisäksi ehdotetun 25 a §:n sanamuodon olisi yhtenäisyyden vuoksi hyvä vastata hallintolaissa muutoinkin käytettyä terminologiaa. Esimerkiksi 2 momentin osalta muotoilua voisi täsmentää esimerkiksi seuraavasti: ”Mitä edellä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös sellaisen hallintoasian valmisteluun ja tosiasialliseen hallintotoimintaan, jolla on tai voi olla vaikutusta asianosaisen oikeuteen, etuun tai velvollisuuteen”.

Epäselväksi jää myös mm. miten hallinnon asiakas tässä yhteydessä eroaa asianosaisesti.

Lopuksi Fimea esittää harkittavaksi, että jo työryhmän mietinnössä tai viimeistään myöhemmin eduskunnalle mahdollisesti jätettävässä hallituksen esityksessä arvioitaisiin nyt lausunnolla olevaa luonnosta perusteellisemmin valtiosäännön automaattiselle päätöksenteolle asettamia rajoja ja edellytyksiä.

Johanna Nystedt

Johtaja, ylijohdajan sijaisena

Sanna Hyttinen

Johtava lakimies

Hyttinen Sanna
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea